

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

quaestio 69. An h[a]eretici contra haereticum testimoni[u]m admittatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

mandum est, iudicio meo plurimum ferre, an hereticus testificetur contra fideles in causis fidei; an vero in alijs causis, que ad fidem non spectent, ut in contra...

Et quamvis legibus civilibus quandoque liceat hereticis testimonium ferre inter catholicos, ut in contra...

Sed nec nouo iure civili hereticorum testimonium admittitur in vlla causa, neque civili neque criminali: nam Federicus Imperator in l. Catharos...

Placet tamen Iasoni & Alciato in l. 2. C. de sum. Trinit. quos refert & sequitur Conradus Brunus...

Quantum vero ad secundam partem spectat, An in causis fidei possit hereticus dicere testimonium contra...

Ergo ita statuamus: Quotiescumque hereticus, aut de heresi suspectus, vel in carceribus positus, vel...

lis qui ab heretico nominatus est, recte de fide sentiat nec ne. hoc est certum, dictum huius heretici hoc casu...

Vade autem descenderit auctor in hanc sententiam plane non video: existimo tamen eum ex dicto Archidiaconi...

Neque his obstat textus in ca. dubius, de heret. ibi: Nec eis omnino credendum est, qui fidem veritatis ignorat...

Altera pars est: Heretici testimonium in causa fidei non admitti pro fidei, hoc minor est difficultatem: heretici enim testimonium non recipitur ad...

Intellectus c. dubius de heret.

Heretici testimonium non recipitur ad excusandum aliquem in hoc crimine

Q V A E S T I O LXIX.

An heretici contra hereticum testimonium admittatur.

Exagesima nona questio est: Vtrum Inquisitor possit hereticum admittere ad testificandum contra hereticum, seu pro eo?

Respondemus quod sic, contra; sed non pro eo. Nam in causa fidei participes & socij criminis in tali casu admittuntur, ut patet in c. In fidei...

Relat. supra pag. 105.

Locum Archidiaconi... Diligenter...

si ex uerisimilibus coniecturis, & ex numero testium, aut personarum (tam deponentium, quam eorum contra quos deponitur) qualitate, ac alijs circumstantijs, sic testificantes falsa non dicere presomantur.

Ad hoc est Archidiaconus in c. alleg. in glos.
C O M M E N T. CXVIII.

Duae sunt assertiones: prima est, Valere testimonium haereticum contra haereticum: altera est, In eius fauorem non admitti.

Haereticum contra haereticum valet testimonium,

Quantum ad primam assertionem pertinet, optime probat eam Emericus ex c. in fidei fauore. de heret. lib. 6. praesertim ex illis uerbis: Et participes uel socij criminis ad testimonium admittantur. nam si participes, uel socij criminis sunt, iam uel haereticum sunt, uel haereticum esse praesumuntur, aut saltem de haeresi suspecti. Rursus, cum Iudaus in causa haeresis fauore fidei possit dicere testimonium contra Christianos. c. contra Christianos. de haeret. lib. 6. & dixi plene supra par. 2. super dicto c. contra Christianos. cum haereticus etiam poterit testimonium ferre, cum nulla comoda diuersitatis ratio afferri posse uideatur.

Hanc etiam assertionem non inepte probat ratio textus in l. quonia, C. de haereticis. ubi: Inter se aut haereticis, uel Iudaicis, ubi litigandum existimauerint, concedimus fasces permixtum, & dignos litigatoribus etiam testes introducere. hac ibi. sed in terminis proprijs huius quaestionis rem definiuit Federicus Romanorum Imperator in l. Catharos. §. 6. relata in bullario litterarum Apostolicarum in fine huius operis in hac uerba: Adijcimus insuper, quod haereticus per haereticum conuinci possit, hac ibi. & tenet etiam Lucas de Penna in l. Veterani C. de Veteranis. lib. 12.

Ceterum, quae de testimonio haereticorum hoc loco traduntur, accipienda sunt iuxta ea quae copiose scripsimus super q. 64. huius 3. partis. neq; Federicus hic contrarium disponit. uerum est enim haereticum per haereticum conuinci posse concurrentibus omnibus illis quae praecitato loco tradidimus.

Cur haereticum testimonium in fauore haereticum non recipiatur.

In altera assertionem maior est difficultas: Cur uidelicet haereticum testimonium non recipiatur in fauorem haereticorum, siue in reorum defensionem: equitas enim contrarium suadere uidetur, ne scilicet factas probandi suam innocentiam reis auferatur. atque ita uoluit Felynus in c. de cetero, de testib. quae refert & sequitur Gulielmus Benedictus in c. Raynurus. de testa. in parte, qui cum alia. nu. 250.

Verumtamen quidquid illi dixerint, contraria sententia uera est: nam non est credendum eis qui fidem Deo datam uolunt, quis enim credat fidele esse futurum testimonium eius, qui in Deum extitit infidelis. c. non potest. 2. q. 7. & docet Simancas de catho. instit. titu. 64. num. 45.

Hac autem sententia de non recipiendo testimonio haereticum in defensionem reorum huius criminis, locum etiam habet & in alijs infidelibus, quibus ob easdem rationes credendum non est.

Cur non credatur haereticis pro haereticis testificantibus.

Sed quae est ratio cur credatur haereticis deponentibus contra haereticos, non autem in fauorem haereticorum, cum potius non delicta, quam delicta praesumi debeant? vrget plane difficultas: sed credendum id propterea fuisse sancitum, quonia cum haereticus, aut alius infidelis excusat haereticum, aut de haeresi suspectum in odium fidei nostrae id putatur facere, ne delicta contra nostram religionem commissa puniantur: quae suspicio cessat cum deponit de delicto. credo hanc esse nouam & ueram rationem; neminem enim uidimus hac tradentem.

Adit Simancas de catho. instit. tit. 64. nu. 45. licet nullo modo credendum sit haereticis, hoc fallit, cum forte tormentis fatigati, oculum aliquid, & reipublicae uile praefecerint: quod libenter admitto.

Sed hoc praeterea libenter adiungerem, si qua doctus ex uerisimilibus coniecturis haereticum aliquem excusans uera dicere uideatur, sane in fauore ueritatis non putarem omnino iniquum eorum uoces audire: ueritatis enim fauor magnus est, eiq; semper debet esse locus. l. Imperatores. ff. de probatio. & ueritas opinioni est praeserenda, iuxta notata per Bartolum, & Aretinum in l. is qui putat. ff. de acquir. hered. qua ob rem, alijs de Innocentia reorum coniecturis concurrentibus, non essent contemnenda haereticorum excusationes, quibus quanta fides sit adhibenda, iudex magis scire poterit. consideratis omnibus circumstantijs. l. 3. ff. de testib. & ad penam quidem diminutionem horum solae excusationes prodesset possent, non autem ad integram liberationem.

Tunc uero audiendi non essent haereticus, infidelis alij, aut quilibet etiam catholici, cum prius deponissent aduersus eum, quem de eodem delicto in eodem iudicio nunc excusant, iuxta id quod diximus supra in hac 3. parte super q. 65. §. postremo praefata sententia.

Britatis non putarem omnino iniquum eorum uoces audire: ueritatis enim fauor magnus est, eiq; semper debet esse locus. l. Imperatores. ff. de probatio. & ueritas opinioni est praeserenda, iuxta notata per Bartolum, & Aretinum in l. is qui putat. ff. de acquir. hered. qua ob rem, alijs de Innocentia reorum coniecturis concurrentibus, non essent contemnenda haereticorum excusationes, quibus quanta fides sit adhibenda, iudex magis scire poterit. consideratis omnibus circumstantijs. l. 3. ff. de testib. & ad penam quidem diminutionem horum solae excusationes prodesset possent, non autem ad integram liberationem.

Tunc uero audiendi non essent haereticus, infidelis alij, aut quilibet etiam catholici, cum prius deponissent aduersus eum, quem de eodem delicto in eodem iudicio nunc excusant, iuxta id quod diximus supra in hac 3. parte super q. 65. §. postremo praefata sententia.

QVAESTIO LXX.

An uxor, filij, & familiares pro, uel contra delatos de haeresi admittantur in testis.

SUMMARIVM.

D Testes domestici non admittuntur pro delato de haeresi.

2. Admittuntur autem contra ipsum, &c.

Septuagesima quaestio est. Vtrum Inquisitor possit admittere ad testificandum pro, uel contra delatum de haeretica prauitate, eius uxorem, filios, familiares, seu de suis aliquis?

Respondemus quod non pro, sed contra. Quod a non pro, satis uidetur per c. Filij. de haeret. lib. 6. tibi praedicti non admittuntur pro mortuo delato de haeretica prauitate, ubi dicitur sic: Filij uel haereses illorum, qui dum in aegritudinis lecto decubarent petierunt haereticos consolatos, ut ab eis per manus impositionem consolationem reciperent secundum pessimam consuetudinem eorundem, sicque uiam fuerunt uniuersae carnis ingressi, ad probandum, quod ipsi defuncti consolationem illam, immo uerius delationem non sanae mentis esse sibi susceperint, uel post perditam iam loquelam (cum tamen moris sit ut dicitur apud eos, quod nulli taliter consolentur, qui non sit sanae mentis, & memo-

E de haeretica prauitate, ubi dicitur sic: Filij uel haereses illorum, qui dum in aegritudinis lecto decubarent petierunt haereticos consolatos, ut ab eis per manus impositionem consolationem reciperent secundum pessimam consuetudinem eorundem, sicque uiam fuerunt uniuersae carnis ingressi, ad probandum, quod ipsi defuncti consolationem illam, immo uerius delationem non sanae mentis esse sibi susceperint, uel post perditam iam loquelam (cum tamen moris sit ut dicitur apud eos, quod nulli taliter consolentur, qui non sit sanae mentis, & memo-